EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 12.4.2019.
COM(2019) 179 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Izuzeća koja su odobrile države članice na temelju Uredbe (EU) br. 181/2011 o pravima putnika u autobusnom prijevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Izuzeća koja su odobrile države članice na temelju Uredbe (EU) br. 181/2011 o pravima putnika u autobusnom prijevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004

1. UVOD

1.1. Kontekst

Uredbom (EU) br. 181/2011[1] (dalje u tekstu „Uredba") utvrđuje se niz prava putnika u autobusnom prijevozu u Europskoj uniji. Počela se primjenjivati 1. ožujka 2013.

Komisija podnosi ovo izvješće u skladu s člankom 2. stavkom 6. i člankom 18. stavkom 2. Uredbe, kojima se propisuje da Komisija izvješćuje Europski parlament i Vijeće o izuzećima odobrenima u skladu s člankom 2. stavkom 4., člankom 2. stavkom 5. i člankom 18. stavkom 1.

1.2. Područje primjene Uredbe

U načelu, Uredba se primjenjuje na „linijski prijevoz" (usluge koje se pružaju u utvrđenim vremenskim razmacima i na utvrđenim relacijama, a putnici ulaze i izlaze na unaprijed utvrđenim stajalištima) namijenjen svim kategorijama putnika, pri čemu se mjesto ulaska ili izlaska putnika nalazi na državnom području države članice[2].

1.3. Sadržaj Uredbe

Putnici koji putuju bilo kojom vrstom linijskog prijevoza, bez obzira na predviđenu udaljenost prijevoza, uživaju sljedeća temeljna prava:

1. nediskriminirajući uvjeti prijevoza (osobito nediskriminirajuće tarife);

2. pristup prijevozu osobama s invaliditetom ili osobama smanjene pokretljivosti bez dodatnih troškova (prijevoznici mogu odbiti prijevoz putnika s invaliditetom jedino u slučaju da je njihov prijevoz fizički nemoguće ostvariti s obzirom na konstrukciju vozila, stajališta ili infrastrukturu autobusnog kolodvora ili ako bi takav prijevoz kršio zdravstvene i sigurnosne zahtjeve);

3. minimalni propisi o informacijama o putovanju koje se pružaju svakom putniku prije i tijekom putovanja, uključujući informacije o njihovim pravima;

4. postupak za postupanje s pritužbama koji prijevoznici moraju omogućiti svim putnicima; i

[1] Uredba (EU) br. 181/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o pravima putnika u autobusnom prijevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 55, 28.2.2011., str. 1.).

[2] Pored toga, određeni broj odredaba (najvažnija je ona o odšteti i pomoći koju su prijevoznici dužni pružiti u slučaju smrti, povrede, gubitka ili oštećenja uzrokovanih cestovnim nesrećama) također se odnosi na „povremeni prijevoz" u kojemu je skupina putnika sastavljena na inicijativu naručitelja prijevoza ili samog prijevoznika.

5. neovisna nacionalna tijela za provedbu u svakoj državi članici s ovlaštenjem za provedbu Uredbe i, prema potrebi, izricanje kazni[3].

Putnici također uživaju sljedeća dodatna prava kada putuju linijskim prijevozom gdje je predviđena udaljenost prijevoza 250 km ili više;

6. izdavanje (elektroničkih ili papirnatih) karata ili bilo kakvih drugih dokumenata kojima se ostvaruje pravo na prijevoz;

7. odšteta i pomoć u slučaju smrti, povrede ili gubitka ili oštećenja prtljage uzrokovanih nesrećom;

8. obavijest ako je usluga prijevoza otkazana ili kasni u polasku;

9. pravo na povrat pune cijene karte ili preusmjeravanje u slučaju otkazivanja ili dugog kašnjenja u polasku;

10. odgovarajuća pomoć u slučaju otkazivanja usluge prijevoza ili dugog kašnjenja (primjenjivo samo ako je predviđeno trajanje putovanja duže od tri sata);

11. odšteta u iznosu od 50 % cijene karte ako prijevoznik putniku nije ponudio izbor između povrata cijene karte ili preusmjeravanja u slučaju otkazivanja usluge prijevoza ili dugog kašnjenja u polasku; i

12. posebna pomoć bez dodatnih troškova osobama s invaliditetom ili osobama smanjene pokretljivosti na autobusnom kolodvoru i u autobusu.

2. Izuzeća od područja primjene Uredbe[4]

2.1. Izuzeće za domaći linijski prijevoz iz područja primjene Uredbe u skladu s člankom 2. stavkom 4. Uredbe

Države članice mogle su, na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi, do 28. veljače 2017. izuzeti isključivo domaći linijski prijevoz od primjene prava koja nisu temeljna ako je predviđena udaljenost prijevoza jednaka ili veća od 250 km. To se izuzeće moglo produžiti jednom na razdoblje do četiri godine (koje završava najkasnije 28. veljače 2021.).

Tu je vrstu izuzeća 2013., kad se Uredba počela primjenjivati, primjenjivalo ukupno 13 država članica (Češka[5], Estonija, Francuska, Grčka, Hrvatska, Latvija, Mađarska[6], Nizozemska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija i Ujedinjena Kraljevina).

---

[3] Osim toga, budući da je Uredba navedena u Prilogu Uredbi (EZ) br. 2006/2004 o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za provedbu zakona o zaštiti potrošača, nacionalna tijela koja sudjeluju u suradnji u zaštiti potrošača EU-a mogu međusobno surađivati u provedbi istraga kršenja prava putnika u autobusnom prijevozu u EU-u i izvršavanju mjera provedbe kako bi se subjekte odvratilo od kršenja tih prava.

[4] Komisija objavljuje ažurirani popis izuzeća koja su odobrile države članice na temelju podataka koje su države članice dostavile na sljedećoj internetskoj stranici: https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf

[5] Češka je odobrila izuzeća samo od članaka 8., 19. i 21. Uredbe.

To je izuzeće 2017. odlučilo produžiti ukupno osam država članica (Estonija, Hrvatska, Latvija, Mađarska, Portugal, Slovačka, Slovenija i Ujedinjena Kraljevina)[7].

2.2. Izuzeće za linijski prijevoz čiji se znatan dio (uključujući najmanje jedno predviđeno zaustavljanje) odvija izvan Europske unije u skladu s člankom 2. stavkom 5. Uredbe

Države članice mogle su i odobriti izuzeće od primjene cjelokupne Uredbe na linijski prijevoz čiji se znatan dio (uključujući najmanje jedno predviđeno zaustavljanje) odvija izvan EU-a. Ta izuzeća, koja se također moraju odobriti na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi, istekla su 28. veljače 2017., ali su se mogla jednom produžiti na razdoblje do četiri godine (koje završava najkasnije 28. veljače 2021.).

Tu je vrstu izuzeća 2013. odobrilo ukupno 14 država članica (Austrija, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Latvija, Mađarska, Nizozemska, Njemačka, Slovačka, Slovenija i Ujedinjena Kraljevina).

To je izuzeće 2017. odlučilo produžiti ukupno devet država članica (Estonija, Finska, Grčka, Hrvatska, Latvija, Mađarska, Slovačka, Slovenija i Ujedinjena Kraljevina)[8].

2.3. Izuzeće za linijski prijevoz od nekih ili svih odredaba povezanih s pravima putnika s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe

Države članice mogu izuzeti usluge domaćeg prijevoza od primjene svih ili nekih odredbi poglavlja III. Uredbe o pravima putnika s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti pod uvjetom da osiguraju da je razina zaštite osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti prema njihovim nacionalnim propisima barem jednaka onoj iz Uredbe. Države članice obavješćuju Komisiju o takvim odobrenim izuzećima. Komisija poduzima odgovarajuće mjere ako se smatra da takvo izuzeće nije u skladu s uvjetom da je razina zaštite osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti prema nacionalnim propisima barem jednaka onoj iz Uredbe.

Nijedna država članica nije odobrila izuzeća na temelju članka 18. stavka 1. Uredbe.

[6] Izuzećem koje je odobrila Mađarska nisu obuhvaćeni članak 7. i članak 16. stavak 1. Uredbe.
[7] Dana 20. prosinca 2018., kada je tekst izvješća finaliziran, iste države članice primjenjivale su izuzeće.
[8] Dana 20. prosinca 2018., kada je tekst izvješća finaliziran, iste države članice primjenjivale su izuzeće.

3. Savjetovanje s dionicima i nacionalnim provedbenim tijelima o izuzećima

Prije podnošenja izvješća Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni Uredbe (EU) br. 181/2011[9], Komisija se 2016. savjetovala s dionicima o primjeni Uredbe. Tijekom tog savjetovanja organizacije putnika[10] kritizirale su države članice zato što su odobrile previše izuzeća. Prema njihovu stajalištu, čestom primjenom izuzeća putnicima se uskraćuju puno uživanje njihovih prava i pravna sigurnost (pogotovo zato što je putnicima teško znati koje države članice primjenjuju koja izuzeća).

Stoga je Komisija u istom izvješću potaknula države članice koje su odobrile izuzeća od Uredbe da do 28. ožujka 2017. preispitaju je li, s obzirom na njihova iskustva, potrebno nastaviti primjenjivati ta izuzeća.

U rujnu 2017. Komisija je od nacionalnih provedbenih tijela zatražila da objasne zašto je njihova država članica odlučila primijeniti ili ne primijeniti ta izuzeća[11].

Države članice objasnile su svoje odluke o odobravanju izuzeća kako slijedi: Češka, Mađarska i Nizozemska izuzele su isključivo domaći linijski prijevoz kako bi se nacionalnim subjektima dalo više vremena da se pripreme za primjenu Uredbe i provedu potrebna ulaganja (npr. dostupnost vozila i infrastrukture). Estonija i Latvija izuzele su te usluge jer bi potpuna primjena Uredbe na domaći prijevoz predstavljala znatno opterećenje za subjekte, koji bi prestali obavljati određene usluge prijevoza. Hrvatska je odobrila to izuzeće na zahtjev nacionalnih prijevoznika. Ujedinjena Kraljevina odobrila je to izuzeće u skladu s općom politikom države kako bi iskoristila sva izuzeća od zakonodavstva EU-a, čime bi se smanjili troškovi poduzeća.

Estonija, Latvija, Nizozemska i Njemačka objasnile su da su izuzele linijski prijevoz čiji se znatan dio odvija izvan Europske unije kako bi ponovno pregovarale o svojim bilateralnim sporazumima o cestovnom prijevozu putnika s trećim zemljama i u te sporazume uključile slične odredbe o pravima putnika.

4. Zaključak

Nekoliko država članica odobrilo je opsežna izuzeća tijekom prve četiri godine od početka primjene Uredbe kako bi se autobusnim prijevoznicima omogućilo da se pripreme za njezinu primjenu. Godine 2017., kada su morale razmisliti o tome trebaju li nastaviti s primjenom tih izuzeća, neke od tih država članica smatrale su da su autobusni prijevoznici spremni u potpunosti primjenjivati ovu Uredbu i da nema potrebe za daljnjom primjenom tih izuzeća. Međutim, deset država članica još uvijek primjenjuje jedno ili dva navedena izuzeća.

[9] COM(2016) 619 final.
[10] Europski forum za osobe s invaliditetom (EDF) i Europska putnička federacija (EPF).
[11] http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=2166